

Slovenski dom

Štev. 245

V Ljubljani, petek 27. oktobra 1939

Leto IV

Priprave za morebitna nova pogajanja med Rusijo, Turčijo in Romunijo

Romunska vlada je nenadno poklicala v prestolnico svoje poslanike iz balkanskih držav

Ankara, 27. okt. m. Snoči so se po Ankari razširile vesti, da je sovjetska vlada sprejela turško stališče, po katerem Turčija ne more upoštevati nobenega predloga, ki bi bil v nasprotju z duhom zadnje angleško-francosko-turške pogodbe. Diplomatska pogajanja med turškim zunanjim ministrom Saradzogom in ruskim zastopnikom v Ankari se nadaljujejo. Sovjetski zastopniki so znatno spremenili svoje predloge ter se sedaj pogajanja v Ankari nanašajo na odnose med Turčijo in Rusijo ter Romunijo. Romunski veleposlanik v Ankari je bil sprejet pri Saradzogu ter imel z njim daljši razgovor, za tem pa je takoj z letalom odpotoval z Bukarešte, od koder se bo brž spet vrnil. V Bukarešti bo dobil nova navodila, ki bodo, kakor se zdi, dovoljevala, da se tudi Romunija udeleži pogajanj, ki zdaj potekajo v Ankari. Če se bodo pogajanja agodno razvijala, je treba pričakovati, da bodo Moskvo v kratkem spet obiskali turški in romunski zastopniki. Pri tej priliki bodo poskušali dobiti od Sovjetske Rusije poročila, nanašajoča se na Črno morje, in to zlasti z ozirom na Romunijo in Turčijo.

Prva okrožnica papeža Pija XII.

Vatikan, 27. okt. o. Danes bo objavljena prva okrožnica papeža Pija XII. Razen uradne objave v »Observatore Romanu« bodo okrožnice tudi po radiu sporočile vsemu svetu. Oddajala jo bo vatičanska postaja in vse italijanske postaje. Okrožnica obsega kakih 10.000 besed in obseja brezbožstvo ter novo poganstvo v njunih zunanjih pojavih v komunizmu in narodnem socializmu. Ti prinašata svetu najstrašnejše zlo.

Okrožnice bodo oddajali po radiu v italijanski, izvalčke pa v angleščini, francosčini, nemščini, španščini in najbrž tudi poljščini.

Belgijski kralj prosi Ameriko za pomoč

Bruselj, 27. okt. o. Kralja Leopold II. je na povabilo ameriške vlade sredi imel govor, v katerem je Ameriki pojasnil stališče in položaj Belgije v sedanjem času. Vsebina govora je bila:

Belgija je leta 1837, povedala, da hoče ostati neodvisna in nevtralna. Vse tri velike sosedse so ji uradno zagotovile, da bodo spoštovala njeno neodtujljivost in jamčile za njeno neodvisnost. Nevtralnostna izjava Belgije v začetku sedanje vojne pomeni samo nadaljevanje stare politike, ki odgovarja belgijski zgodovini in težnjavi belgijskega ljudstva ter njegovih koristi. Če bi se Belgija zapela v vojno, bi se njeno ozemlje spremenilo v bojišče. Belgija s Holandijo izpolnjuje na križišču evropskih prometnih poti važno mirovno nalogo. Belgija je pripravljena da zagotovi spoštovanje svoje neodvisnosti z vsemi silami. Če jo bo kdo napadel, se bo brez oklevanja branila kakor je to storila pred 25 leti. Toda Belgija ne verjame, da vojskovanje se države ne bi spoštovale njene nevtralnosti in upa, da jo bo ameriški narod podpiral v njenih prizadevanjih za mir in za ohranitev evropske omike.

Strašna usoda nemške podmornice ob angleški obali

London, 27. oktobra. o. Londonski radio poroča, da so angleške oblasti našle na Goodwinu na peščinah nad 50 trupel, ki so ostala od razbite nemške podmornice. Oblasti še niso na jasnem, kako je prišla podmornica na to plitvino in kdaj se je to zgodilo. Po vsej priliki je morala podmornica ponoči priti do peščine, kjer je plovba nevarna in ker svetilnik, ki je na tem mestu, v vojnem času ne deluje, je morala podmornica nasesti na ta peščena tla, ali pa je bila poškodovana, in jo je tok zanesel proti obali. Podmornica je vsa razbita in za nadaljno uporabo seveda ne sposobna.

Angleški državniki odgovarjajo nemškemu zunanjemu ministru

London, 27. oktobra. o. Včeraj sta angleški ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister lord Halifax, eden v spodnji, drugi v zgornji zbornici, poročala o sedanjem političnem položaju. Chamberlain je govoril o vojskovanju in dejal, da ojačenja ter rezerve za angleško vojsko v Franciji prihajajo nemoteno. Vsi poskusi nemških letalskih napadov na angleško ozemlje so se izjalovili in je bilo pri njih streljenih devet nemških letal in uničena najmanj ena podmornica. Nemške podmornice potapljaajo trgovske ladje, na katerih so pogosto tudi ženske in otroci brez prejšnjega opozorila. Toda vseeno podmorniška vojna ni dosegla uspehov kakor so jih pričakovali Nemci.

Politico pomeni za Anglijo veliko pridobitev pogodba s Turčijo, ki služi izključno miru in ima namen preprečiti napade na evropskem vzhodu.

Glede Ribbentropovega govora je Chamberlain dejal, da bi bil Ribbentrop rad prepričal svet, da Nemčija ni pripravljena in ni hotela vojne. Ves svet pa ve, da je delala nasprotno. Ribbentrop je bil tisti, ki je vzpodbujal Hitlerja na vojno s Poljsko, češ da Anglija ne bo šla zaradi tega v boj. Ribbentrop vabi boljševisko Rusijo na križarsko vojno proti Angliji. Ko pa je leta 1936 prišel kot poslanik v London, je v nastopnem govoru dejal, da je

Ankara, 27. okt. o. Turška vlada je izdala uradno poročilo, v katerem zavrača vse vesti tuje tiska o tem, da bi bila zaradi nekake sovjetske nevarnosti začela zbirati velike vojaške oddelke na turško ruski meji.

Po omenjenih zanikanih poročilih, naj bi bila Rusija zbrala 300.000 mož pri Karsu in Ardasanu ob meji turške Armenije in sovjetske republike Armenije. Ta naj bi bila po nekaterih poročilih zahtevala od Turčije vrnitev tistega dela Armenije, ki je po vojni pripadel Turčiji.

Nemški napad na Francijo - čez Belgijo ali čez Švico?

Skrivnostno prevažanje nemške vojske proti fronti

London, 27. okt. o. Londonski radio poroča, da je kancler Hitler spet imel dolga posvetovanja z generali: s feldmaršalom Göringom, vrhovnim poveljnikom suhozemske vojske Brauchitschem, načelnikom štaba vrhovnega poveljstva generalom Keitlom in že z nekaterimi drugimi generali. O tem posvetovanju ni bilo izdano nobeno službeno poročilo. Menijo, da so ta posvetovanja v zvezi z bližnjo nemško ofenzivo na zahodnem delu bojišča. Tudi v francoskem vrhovnem poveljstvu so prepričani, da bodo Nemci še to zimo poskušali predrti francosko bojno črto ali pa udariti v Francijo skozi nevtralno ozemlje.

London, 27. okt. o. Vse telefonske zveze med Nemčijo, Belgijo, Švico in Holandsko so včeraj in danes pretrgane. Nemške oblasti silno strogo nadzorujejo ves promet med Nemčijo in temi nevtralnimi državami. Domnevajo, da so bili ukrepi o ustavitvi prometnih zvez s temi nevtralnimi državami izdani v zvezi s premikanjem nemških oddelkov za bližnjo ofenzivo proti Franciji. Pri-

Bukarešta, 27. okt. o. Romunska vlada je poklicala v Bukarešto svoje poslanike iz Jugoslavije, Bolgarije, Turčije in Grčije, da ji bodo poročali o tem, kakšno stališče zavzemajo do sedanjega položaja v Evropi vlade balkanskih držav. Posvetovanja bodo veljala tudi načrtom za ustanovitev balkanskega nevtralnostnega bloka pod vodstvom Italije, po drugi strani pa bo romunska vlada skušala zvedeti, če lahko računa na pomoč drugih balkanskih držav, ako bi Sovjeti stavili kake pretrgane zahteve, kakor evropsko časopisje to že dalje časa napoveduje.

čakujejo, da bo nemška vojska pri tem napadu skušala udariti v Francijo čez Švico, ali pa čez Holandijo in Belgijo. Edino na teh dveh poteh bi ji ne bile na poti francoske utrdbe.

Pariz, 27. oktobra. Kljub slabemu, deževnemu in mrzlemu vremenu stalno narašča živahnost med Reno in Mozelo. Krajevnim bojem, ki se jih udeležujejo patrle in ogledni oddelki med francoskimi in nemškimi črtami, se je pridružil tudi topniški ogenj. Toda doba strateškega čakanja traja dalje. Ni opaziti še nobene operacije na nemški strani. Toda zaprtje ali nadzorstvo nad telefonskim prometom nad Nemčijo in nevtralnimi državami daje sklepiti na to, da tam v velikem obsegu prevažajo čete in da žele, da bi poročila o tem čim kasneje prispela v tujino. Dokler ne pridejo podrobnejše informacije, bi bilo nevarno naslanjati se na domneve v zvezi s stališčem, po katerem bo nemška vojska vodila svoje operacije po načelu, da mora z ofenzivo zadati prvi udarec zaveznikom.

Finska preučuje nove sovjetske zahteve

Helsinki, 27. okt. o. Finski finančni minister Tanner, ki je z dr. Paasikijem vodil pogajanja s Sovjeti, je sredi izjavil, da se mu zdi, da bo mogoče skleniti sporazum med Rusijo in med Finsko, ne da bi bile pri tem prizadete sovjetske upravičene zahteve glede tega, da si Rusija pripori v severni Evropi tisti položaj, ki ji gre. Drugi del pogajanj v Moskvi pomeni v tem oziru majhen napredek.

Finska zastopnika se bosta vrnila v Moskvo takoj, ko bo finska vlada preučila nove sovjetske zahteve.

Zunanji minister Erkkö je imel v gledališču govor, v katerem je med drugim poudaril, da spada Finska med nevtralne države, a mora kljub temu izdati obsežne obrambne ukrepe. Minister je dalje poudaril, da ni Finska ničesar ukrenila in

da ne bo ničesar ukrenila, dokler ne dobi parlament priložnosti, da izrazi svoje stališče. Finska je pokazala svetu, da je njen narod miroljuben, to pa ne pomeni, da bi bil finski narod pripravljen žrtvovati, kar mu je potrebno za življenje in svobodo. Finska je danes bolj kot kdaj koli enotna v svoji ljubezni do domovine.

Izdano je bilo uradno sporočilo, da finska vlada sedaj preučuje spremenjene sovjetske predloge. Finski delegati se bodo vrnili v Moskvo šele potem, ko bodo predlogi popolnoma preučeni in ko bodo sprejeti potrebni sklepi.

Predsednik finske republike Kallio je sprejel ministra Tannerja in Paasikijeva takoj ko sta se vrnila iz Moskve. Sprejemu je prisostvoval predsednik vlade Kajander in zun. minister Erkkö.

Jugoslovanski Nemci in preseljevanje v veliko Nemčijo

Belgrad, 27. okt. Glasilo nemške manjšine v naši državi »Deutsches Volksblatt« razpravlja o poročilih jugoslovanskega tiska glede morebitne preselitve jugoslovanskih Nemcev v veliko Nemčijo. List zavzema do preseljevanja skoraj odklonilno stališče in pravi, da so jugoslovanski Nemci, zlasti v Banatu že 250 let naseljeni in sicer na rodovinski in bogati zemlji. Zato predstavlja morebitna preselitev teh Nemcev dosti bolj zapleteno vprašanje, kakor pa preseljevanje iz drugih evropskih pokrajin.

Iz posameznih krajev, kjer prebivajo Nemci, prihajajo vesti, da nemško prebivalstvo noče dosti slišati o selitvi iz Jugoslavije. Nemški državljani zagotavljajo — kar poudarja tudi »Deutsches

Volksblatt« — jugoslovanskim oblastem, da hočejo biti zvesti državljanji Jugoslavije in nič drugega. Zanimivo je tudi, da dobivajo oblasti v Banatu, v Kočevju in drugod veliko prošnji za zapetno pojugoslovanstvo popačenih prvotnih jugoslovanskih priimkov, s čimer hočejo ljudje, ki so se izdajali za Nemce, spet dokazati svoje pravo jugoslovansko poreklo. Veliko je tudi takih, ki so pri ljudskem štetju 1930 zapisali kot rodni jezik Nemščino in žele, da bi jim oblasti to navedbo popravile, da je njihov rodni jezik kateri od jugoslovanskih jezikov.

Ameriški senat je včeraj z veliko večino odklonil dodatek k nevtralnostnemu zakonu, po katerem naj bi bilo prepovedano prodajati vojskujočim se državam sredstva za kemično vojno. Senat je utemeljeval odklonitev z razlogom, da bi napadujoče države začele takoj vojno s plini, če bi vedele, da njihovi nasprotniki ne bodo dobili takega orožja za obrambo iz Amerike.

Priprave za volitve v senat so končane

Po sporazumu načelnikov vladnih skupin bo JRZ sama imela 27 senatorjev, dr. Maček 11, demokrati 3, zemljoradniki 4, Maksimovič in dr. Markovič po enega

Belgrad, 27. okt. m. Včeraj so bile na okrožnem sodišču v posameznih banovinskih središčih vložene kandidatske listine vladnih političnih skupin za senatorske volitve 12. novembra. Po poprejšnjem sporazumu zastopnikov vladnih skupin je bila povsod vložena ena sama vladna lista, samo v zetski banovini je poleg vladne liste vložena še druga, katere nosilec je Vojislav Kurtovič, bivši poslanec iz Prijepolja. Nosilec prave vladne liste je pa bivši senator Djuro Vukotić.

Po sporazumu načelnikov vladnih skupin ima JRZ na skupni listi 29 kandidatov. Od tega pripadata dva Boži Maksimoviču, dva pa dr. Markoviču. HSS, SDS in zemljoradniki imajo skupno 18 mest. V banovini Hrvatski je SDS postavila 12 kandidatov. Od teh ima HSS 10, SDS

Vesti 27. oktobra

Pretekli teden so nemške podmornice in vojne ladje potopile za 22.000 ton angleškega brodovja, Angleži so pa ujeli in potopili nemških ladij za 33.000 ton. Ker predstavljajo za ujete ladje 28.000 in seveda vse blago, so nemške izgube, če potopljenih podmornic ne štejemo, dosti večje, kakor pa angleške. Sprito tega je težko verjeti napovedi o poostreni podmorniški vojni proti Angležem.

Angleško letalsko ministrstvo poroča, da je bilo pri sobotnem napadu na vojne ladje, ki so spremljale angleške trgovske ladje, streljenih devet nemških letal od dvanajstih. Litvanska vlada poroča uradno, da bo njena vojska danes vkorakala v Vilno, kar do zdaj ni bilo mogoče zaradi bojev, ki so še vedno divjali med sovjetsko vojsko in poljskimi oddelki.

Belgijska vlada bo morala ostro nastopiti proti nekaterim listom, ki se nočejo držati določil o nevtralnosti in s tem spravljajo državo v nevarnost, je izjavil zunanji minister Spaak. Švedski uradni krogi zavračajo vesti, da misli Rusija poslati švedski vladi ultimatum o izročitvi nekaterih švedskih pristanišč.

Perzija bo v sedanjih vojni ostala nevtralna, je izjavil njen vladar v včerajšnjem prestolnem govoru ob začetku zasedanja v zbornici.

Za novega sovjetskega poslanika v Budimpešti je imenovan Saranov.

Zasedanje ruskega vrhovnega sovjeta je sklicano za 31. oktober. Na zasedanju bodo razglasili združitve poljskega ozemlja s sovjetskimi republikami.

Novi predsednik slovaške republike dr. Tiso je izdal obsežno amnestijo, ko je nastopil novo službeno mesto.

Za prvega predsednika slovaške republike, je bil izvoljen dosedanji predsednik slovaške vlade dr. Tiso, kakor je bilo treba pričakovati.

Angleški in francoski pomorske oblasti so ugotovile, da poleg podmornic preganjata po Atlantskem morju trgovske ladje tudi majhni nemški križarki »Deutschland« in »Admiral Scheer«.

Ameriški finančni minister je prepovedal v časopisju objavljati imena in prihod ladij, ki prevažajo zlato v Združene države. Ameriški senat pa je prepovedal tujim ladjam pluti pod ameriško zastavo. Ladje, ki bi se zoper to pregrešile, ne bodo tri mesece smele v ameriške vode.

Francosko vojno sodišče v Nancyju je obsodilo na smrt nekdanjega voditelja alžaskih avtonomistov, ker je pod krinko boja za avtonomijo služil nemški propagandi in vohunstvu. Rosseja so prišli v Strassbourgu na obmejnem mostu čez Ren, ko je ravno nesel važne vojaške listine v Nemčijo. Rosse je bil že prej večkrat pred civilnim sodiščem in so ga zlasti vneto branili razni komunistični odvetniki. Nemška vojna mornarica uradno sporoča, da se je 21. oktobra blizu danske obale potopila velika nemška patrolna topničarka. Od 55 moških posadke jih je bilo rešenih samo 5.

Po evropskem časopisju se širijo vesti, da mislijo Sovjeti zahtevati od Švedske luki Göteborg in Karlskron, in sicer s privolitvijo Nemčije. V zvezi s tem naj bi bila poklicana v Moskvo sovjetska diplomatska zastopnica na Švedskem Kolontajeva. Te vesti so pa zelo malo verjetne.

Ameriška ladja „City of Flint“ - spuščena iz Murmanska

Moskva, 27. okt. o. Uradno poročajo, da so sovjetske oblasti po preiskavi tovora izpusile angleški parnik »City of Flint«, ki je takoj sredi odplul iz Murmanska.

Sovjeti so to morali storiti zaradi odločne zahteve ameriške vlade, češ da nasprotuje vsem poročilom mednarodnega prava, da so Sovjeti dovolili kot nevtralna država, da Nemci privlečejo nevtralno ladjo v njihovo pristanišče in se skušajo tam polastiti tovora. Vprašanje je ali se bo ameriški ladij zdaj posrečilo doseči kako angleško pristanišče ali jo bodo nemške vojne ladje prestregle in potopile.

Če bodo storile tako, bo tako ravnanje vzbudilo v Združenih državah veliko ogorčenja proti Nemčiji.

Ameriško ladjo »City of Flint« je ustavila neka nemška vojna ladja, ter bi jo bila morala spremljati v kako nemško luko. Toda pokazalo se je, da ameriška ladja nima zemljevidov, kjer bi bili zaznamovani prehodi skozi nevarne predele, v katerih so mine. Brez teh zemljevidov pa ni bilo mogoče priti do nemške luke. Zemljevid je posadka ameriške ladje uničila takoj, ko je bila ustavljena od nemške ladje. Zato so Nemci sklenili odpeljati ameriško ladjo v Tromsø. Od tam so jo odpeljali okoli Norveške v Murmansk, kjer so pa sovjetske oblasti internirale Nemce.

